

VARHAINEN VUOROVAIKUTUS JA LASTEN KIVUN SÄÄTELY

Marjo Kauranen, kivun psykologian asiantuntijakoulutus 2016-2018

Psykologi

marjo.kauranen@essote.fi

TIIVISTELMÄ

Tutkittaessa vanhemmuuden ja perheen yhteyttä lapsen kipukokemukseen on havaittu, että sekä perheen toimintakyvyllä että vanhempien kuormittumisella ja tunne-elämän ongelmilla, kipuun liittyvillä tulkinnoilla ja omalla kipuhistorialla on vaikutusta siihen, miten lapsi kokee kipua ja miten se vaikuttaa hänen elämäänsä. Tutkimustuloksia on tarkasteltu pääosin sosiaalisen oppimisen ja systeemisen perheteorian näkökulmista. Tässä katsauksessa käydään läpi lapsen aivojen ja itsesäätelyn kehitystä varhaisen vuorovaikutuksen ja kiintymyssuhteen kontekstissa ja pohditaan niiden merkitystä lapsen kipukokemukseen ja kivun säätelyyn.

Varhaiset vuorovaikutuskokemukset ja kiintymyssuhde lapsen ja vanhemman välillä vaikuttavat aivojen neurobiologiseen kehitykseen ja itsesäätelykykyjen kehittymiseen erityisesti ensimmäisten elinvuosien aikana. Tässä vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa lapsi yksilöllisine piirteinen on aktiivinen tekijä. Toistuvista vuorovaikutuskokemuksista lapselle syntyy myös sisäinen malli itsestä ja ympäröivästä maailmasta, jonka avulla hän havainnoi tapahtumia ja ihmissuhteita, ennustaa tulevaa ja tulkitsee saamansa palautteen. Turvallisessa kiintymyssuhteessa lapsi oppii luottamaan omiin mahdollisuuksiinsa vaikuttaa ja avun saatavuuteen. Se luo myös hyvän perustan itsesäätelykykyjen neurobiologiselle kehitykselle. Turvattomuuden kokemus heijastuu itsesäätelytaitojen kehitykseen ja lapselle sisäistyvään malliin itsestä toimijana ja suhteessa ympäristöön. Tutkimuksissa on todettu, että turvattomaan kiintymyssuhteeseen liittyy suurempi riski fyysisiin oireisiin, kipuun, kivun pitkittymiseen ja toimintakyvyn vähenemiseen.

Kirjallisuus ja tutkimustieto vahvistavat käsitystä siitä, että varhaiset vuorovaikutuskokemukset, jotka vaikuttavat aivojen, itsesäätelyn ja sisäisten mallien kehittymiseen ovat merkityksellisiä myös kivun kokemisen ja säätelyn kannalta ja tuovat lisää ymmärrystä siihen, miten perhe ja vanhemmuuteen liittyvät tekijät ovat yhteydessä lapsen kipukokemukseen ja toimintakykyyn.